

РЕЦЕНЗІЯ

доктора філософії з публічного управління та адміністрування, доцента,
доцента кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Дзюраха Юрія Михайловича
на дисертаційну роботу Турчин Катерини Юріївни
на тему: «Модернізація публічного управління у сфері надання медичних послуг в
контексті реформування системи охорони здоров'я України», подану на здобуття
наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Турчин К. Ю. присвячена надзвичайно актуальній темі, яка стосується вдосконалення публічного управління в одному з ключових секторів соціальної політики держави – охороні здоров'я, в якій авторка пропонує системний підхід до аналізу викликів у сфері медичних послуг в Україні, звертаючи увагу як на історичні, так і сучасні детермінанти трансформацій, включаючи вплив пандемії COVID-19 та воєнний стан нашої країни. Авторка чітко окреслює виклики, які стоять перед медичною галуззю, зокрема: застарілість системи, слабкість управлінських інструментів, невідповідність європейським стандартам, що і забезпечує вагомість і практичну значущість дослідження.

Сфера охорони здоров'я належить до пріоритетних напрямів соціальної політики будь-якої держави – стає одним із ключових факторів національної безпеки. З огляду на трансформаційні процеси, що відбуваються в Україні, дослідження механізмів модернізації публічного управління у цій сфері набуває особливої ваги. Дисертаційна робота Турчина К. Ю. відповідає актуальним викликам сьогодення та має значний практичний потенціал.

Особливу цінність дослідження становить спроба охопити багатовекторні проблеми – від нормативно-правового регулювання до управління на регіональному рівні, з урахуванням міжнародного досвіду та новітніх управлінських інструментів. Таким чином, дослідження має суттєве теоретичне і практичне значення в контексті розвитку національної системи охорони здоров'я.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність обраної Турчин К. М. тематики дисертаційного дослідження підтверджена її виконанням в межах науково-дослідної роботи кафедри регіонального та місцевого розвитку Національного університету «Львівська політехніка» за темою «Наукові засади забезпечення сталого розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України» (номер державної реєстрації № 0124U000016), у якій авторкою

розроблено Концепцію модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг у контексті реформування системи охорони здоров'я України, наукова новизна якої полягає у створенні сучасної, прозорої, підзвітної та орієнтованої на потреби пацієнтів адміністративно-управлінської системи, що відповідає європейським стандартам та забезпечує сталість медичної реформи в умовах багатофакторних викликів.

Структура і зміст основних положень дисертаційної роботи.

Дисертація Турчин К. Ю. складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 220 сторінки, з них 168 сторінок основного тексту.

Дисертація авторки структурована логічно та послідовно, в якій виділено три змістовні розділи, кожен з яких розкриває окремі аспекти проблеми: теоретико-правові засади публічного управління у системі охорони здоров'я України, сучасний стан реалізації публічної політики надання медичних послуг населенню України, механізми модернізації публічного управління у контексті реформування системи охорони здоров'я. Такий поділ дає можливість охопити тему дослідження з різних наукових ракурсів і забезпечує системний підхід до аналізу проблеми.

У вступі до дисертації Турчин К. Ю. визначила актуальність розроблення та впровадження ефективних механізмів публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я, а також сформулювала мету, об'єкт та предмет дослідження, визначила завдання, методи проведення дослідження та елементи наукової новизни.

У першому розділі *«Теоретико-правові засади публічного управління у сфері надання медичних послуг у системі охорони здоров'я України»* (с. 25-58) дисертаційного дослідження авторкою проаналізовано теоретичні засади публічного управління надання медичних послуг, досліджено інституційне та нормативно-правове забезпечення надання медичних послуг населенню України, проаналізовано міжнародний досвід побудови систем охорони здоров'я та їх публічного управління на основі трьох основних моделей: приватної, страхової та державної, зазначивши, що перспективним для України є використання елементів державно-приватного партнерства у поєднанні із стратегіями соціально-орієнтованої медицини.

Другий розділ *«Сучасний стан реалізації публічної політики надання медичних послуг населенню України в контексті реформування системи охорони здоров'я»* (с. 59-101) присвячено дослідженню медичних реформ в Україні, розглянуто рівні надання медичної допомоги, надано оцінку діяльності медичних закладів у контексті реформування системи охорони здоров'я. Авторка детально аналізує професійні ризики та безпеку праці медичних працівників при наданні медичної допомоги, що є критично важливим для створення безпечного та ефективного робочого середовища.

Третій розділ *«Механізми публічного управління у сфері надання медичних послуг у контексті реформування системи охорони здоров'я України»* (с. 102-159)

включає в себе комплекс взаємопов'язаних елементів, спрямованих на ефективну організацію, регулювання та контроль за якістю і доступністю медичної допомоги. Авторкою розроблено модель покращення публічного управління у сфері охорони здоров'я на регіональному рівні в рамках відповідних цільових комплексних програм, призначених врегульовувати питання надання якісної медичної допомоги населенню відповідного регіону, яка повинна враховувати потреби регіону, які стосуються: забезпечення населення якісними медичними послугами; потенціал органів місцевого самоврядування, органів управління охороною здоров'я та медичних закладів регіону.

Отримані результати узагальнено у висновках, де чітко сформульовано наукові положення, що виносяться на захист та рекомендації для практики. Загалом, структура і зміст роботи свідчать про логічну послідовність дисертаційного дослідження.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, наведених у дисертаційній роботі.

Під час розроблення положень дисертаційної роботи Турчин К. Ю. застосувала загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, що дало їй змогу повною мірою довести початково встановлені гіпотези та обґрунтувати положення новизни. Зокрема, серед застосованих здобувачкою методів слід виділити: методи індукції, компаративний аналіз, статистичні методи, діахронний аналіз, системно-структурний аналіз, метод узагальнення.

Сформульовані дисертанткою авторські наукові положення та висновки обґрунтовані достатньою кількістю проведених досліджень та підтверджуються отриманими результатами й відповідними висновками.

Новизна основних наукових положень, висновків, а також проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи Турчин К. Ю. виражена її метою та полягає в узагальненні і обґрунтуванні наукових підходів та практичних рекомендацій модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України, зокрема:

у перше:

– розроблено Концепцію модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг у контексті реформування системи охорони здоров'я України, наукова новизна якої полягає у створенні сучасної, прозорої, підзвітної та орієнтованої на потреби пацієнтів адміністративно-управлінської системи, що відповідає європейським стандартам та забезпечує сталість медичної реформи в умовах багатофакторних викликів. Запропоновані підходи включають комплексну інтеграцію цифрових технологій (ЕСОЗ), удосконалення нормативно-правового

забезпечення відповідно до міжнародних підходів (GDPR), розвиток державно-приватного партнерства, покрокове впровадження пілотних проектів для апробації інновацій, а також стратегічний підхід до фінансування та управління закладами охорони здоров'я. Концепція адаптує кращі європейські практики до українських реалій, враховує кризові умови та євроінтеграційний курс України, забезпечуючи довготривалу ефективність і доступність медичних послуг.

Авторкою удосконалено:

- концептуальні положення стратегії розвитку медичних послуг у системі охорони здоров'я України, що ґрунтуються на чітко визначених у дослідженні меті, цілях і стратегічних завданнях, через уточнення стратегічних напрямів із ґрунтовною деталізацією відповідних заходів реалізації, спрямованих на досягнення основної мети – підвищення ефективності та якості надання медичних послуг населенню з урахуванням соціально-економічних, демографічних і регіональних умов;
- процес модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг через розвиток державно-приватного партнерства (ДПП). Зокрема, уточнено завдання органів публічного управління щодо забезпечення ефективної реалізації механізмів співпраці держави і бізнесу в умовах чинного законодавства, масштабування інноваційних моделей ДПП у галузі охорони здоров'я та підвищення рівня мотивації органів державного управління до розвитку партнерських відносин із приватним сектором;
- підходи до застосування комплексного механізму інтеграції фінансових, організаційних і управлінських інструментів у сфері охорони здоров'я для підвищення ефективності надання медичних послуг; зокрема, запропоновано нові моделі системної взаємодії держави, бізнесу та територіальних громад, які спрямовані на розвиток інфраструктури охорони здоров'я, ресурсну оптимізацію та забезпечення доступності якісних медичних послуг для населення;
- модель покращення публічного управління у сфері охорони здоров'я на регіональному рівні в рамках цільових комплексних програм, покликаних врегульовувати питання надання якісної медичної допомоги населенню відповідного регіону із врахуванням: потреб регіону щодо забезпечення населення належними медичними послугами; потенціалу органів місцевого самоврядування, органів управління охороною здоров'я та медичних закладів регіону, а також сучасних підходів ВООЗ щодо об'єднання ресурсів на охорону здоров'я населення з різних джерел; об'єднання коштів на рівні громади для подальшого використання на цільову реалізацію будь-якої державної програми; підвищення відповідальності громади за стан здоров'я населення на конкретній території та результатів власних досліджень органів влади регіону.

Разом із тим, в дисертації Турчин К. Ю. *набули подальшого розвитку:*

- визначення специфіки публічної політики у сфері надання медичних послуг населенню, яка передбачає оновлення управлінських процесів та удосконалення правової бази державного управління у цій сфері. Особливу увагу

приділено врахуванню іноземного досвіду впровадження інновацій у сфері медицини з розвинених країн, оцінці ризиків, пов'язаних із невдоволенням населення під час реалізації новацій, а також аналізу фінансових обмежень у бюджетному забезпеченні медичної галузі, що суттєво впливає на спроможність системи охорони здоров'я виконувати свої завдання;

– обґрунтування напрямів адаптації міжнародного досвіду публічного управління у сфері надання медичних послуг в умовах дії воєнного стану, зокрема застосування страхової моделі системи охорони здоров'я, що базується на прозорих правилах попередньої оплати за певні медичні послуги, які надаються громадянам у разі захворювання, і спрямована на покращення якості обслуговування пацієнтів. Імплементация такого досвіду в науковий дискурс України сприятиме вдосконаленню підходів до організації медичного обслуговування та оптимізації управлінських рішень у галузі охорони здоров'я.

Положення наукової новизни сформульовані належним чином, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та свідчать про значний рівень наукового пізнання автора.

Теоретична цінність одержаних результатів дослідження.

Серед розроблених Турчин К. Ю. положень наукової новизни, які характеризуються теоретичною значущістю, слід відзначити те, що авторкою розроблено Концепцію модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг у контексті реформування системи охорони здоров'я України, наукова новизна якої полягає у створенні сучасної, прозорої, підзвітної та орієнтованої на потреби пацієнтів адміністративно-управлінської системи, що відповідає європейським стандартам та забезпечує сталість медичної реформи в умовах багатофакторних викликів та запропоновано напрями модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг із акцентом на розвиток державно-приватного партнерства, обґрунтовано стратегічну значущість розвитку ДПП як одного з ключових напрямів модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг в Україні. Результати дисертаційної роботи Турчин К. Ю. характеризуються високим рівнем теоретичної цінності та належним ступенем їхнього застосування у сфері публічного управління.

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні результатів дослідження Турчин К. Ю. у діяльності органів публічного управління, медичних та освітніх установ: Львівської обласної військової адміністрації (довідка від 10.04.2025 р.); Комунального підприємства «Володимирське територіальне медичне об'єднання» в умовах реформування системи охорони здоров'я (довідка від 17.04.2025 р.); Комунального некомерційного підприємства Львівської обласної ради

«Львівський онкологічний регіональний лікувально-діагностичний центр» (довідка від 18.04.2025 р.); Національного університету «Львівська політехніка» (акт від 12.05.2025 р.); Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-627 від 12.05.2025 р.).

Повнота викладу основних наукових положень, висновків в опублікованих працях.

Опубліковані Турчин К. Ю. праці повністю висвітлюють представлені у дисертації положення наукової новизни. Загалом, за темою дисертації опубліковано 9 наукових праць, із яких: 4 статті опубліковано у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 5 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях та наукових семінарах.

З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише результати, які були отримані дисертанткою особисто. Кількість публікацій, їхній обсяг та якість відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій, представлених на здобуття наукових ступенів.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи.

Дисертація Турчин К. Ю. справляє позитивне враження, має важливе науково-практичне значення. Проте, окремі авторські позиції спонукають до дискусії та є темою для обговорення у межах публічного захисту даної роботи, зокрема:

1. У дисертаційній роботі використано різноманітні методи наукового пізнання: діахронний, компаративний, системний, аналіз документів. Теоретичну основу становлять праці провідних українських та зарубіжних дослідників у галузі охорони здоров'я, публічного управління та адміністративного реформування. Застосування компаративного аналізу дозволило дисертантці зіставити різні моделі організації медичних послуг (страхову, приватну, державну), виокремити їх переваги та обмеження, та окреслити доцільність використання елементів кожної з них в українському контексті. Разом з тим, не всі методи, згадані у вступній частині, знайшли повне відображення у змісті розділів. Зокрема, діяльнісний підхід варто було б чіткіше проілюструвати на прикладі організаційних змін у конкретних територіальних громадах, що у майбутньому могло б підсилити прикладну частину роботи.

2. У частині висновків надто часто повторюються усталені вирази – прозорість, ефективність, модернізація – без належного операціонального наповнення. Частина з них звучить більше як опис практичних рекомендацій. Варто було б чіткіше відокремити, що саме є *новим знанням*, а що – *адаптацією або узагальненням* вже наявного досвіду.

У вступі, анотації, постановці мети авторка майже однаково формулює призначення дослідження – знову йдеться про «покращення публічного управління»,

«врахування європейських стандартів», «модернізацію в умовах реформ», що створює відчуття мовного дублювання та знижує наукову динаміку.

Зловживання термінами «публічне управління», «модернізація», «медичні послуги». Ці слова часто повторюються без розширення значення або варіацій, що створює монотонність у тексті. Наприклад, замість постійного вживання «публічного управління» можна іноді вживати «державне адміністрування» (у разі, якщо контекст дозволяє), або «адміністративна система», «органи публічної влади» тощо.

Використання терміну «досліджено» як універсального дієслова часто повторюється без уточнення способу дослідження: «досліджено стан», «досліджено політику», «досліджено досвід». Бажано урізноманітнити мову: «проаналізовано», «узагальнено», «систематизовано», «оцінено» – залежно від контексту.

В роботі фіксуються повтори однакових понять, наприклад: «реформування», «публічне управління», «сфера надання медичних послуг» – в одному абзаці зустрічаються по кілька разів без семантичного розширення, що створює враження описовості.

3. Хоча у вступі наведено проблему, проте кількісна база (дані по тривалості життя, рівню фінансування, порівняльна статистика з ЄС) могла б зміцнити аргументацію щодо актуальності дослідження.

4. Місцями у тексті анотації та вступу втрачається академічна стриманість (наприклад, часті звернення до «глибокої трансформації» чи «комплексного реформування» без конкретних прикладів). У окремих розділах спостерігається надмірна щільність викладення інформації. Великі абзаци ускладнюють сприйняття, особливо при згадці нормативних актів та установ. Варто було б структурувати подачу у вигляді коротших.

5. Важливою сильною стороною дисертації є спроба трансформувати теоретичні висновки у конкретні прикладні рекомендації. У роботі наведено низку положень, які можуть бути адаптовані до практичної роботи органів публічної влади та медичних установ. Авторка вказує на застосування напрацювань у діяльності Львівської обласної військової адміністрації, територіальних медичних закладів та освітніх установ, що є вагомим аргументом на користь практичної цінності дослідження. Важливою частиною впровадження новацій є визначення умов і обмежень. Робота потребує чіткого розмежування, чи пропоновані механізми апробовані у межах певного регіону, чи можуть масштабуватися на національний рівень, це зменшує прогностичну цінність практичних рекомендацій.

6. Авторка згадує про «високу емоційну напругу медперсоналу» або «ризики реформ», однак не подає їхньої системної класифікації, способів діагностики чи профілактики. Було б доцільно структурувати ризики та вказати, які з них потребують управлінського втручання першочергово.

Загалом, наведені зауваження не впливають на зміст дисертації, мають характер наукової дискусії і не знижують високу оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок.

Дисертація Турчин Катерини Юріївни на тему: «Модернізація публічного управління у сфері надання медичних послуг в контексті реформування системи охорони здоров'я України» є завершеною науковою працею та має теоретичне і практичне значення. У дисертації розв'язано науково-практичне завдання, яке полягало в обґрунтування концептуальних засад і особливостей модернізації публічного управління у сфері надання медичних послуг в умовах трансформації системи охорони здоров'я України.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», вимогам освітньо-наукової програми, яку успішно завершила здобувачка, вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – Турчин Катерина Юріївна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»).

Рецензент

доктор філософії з публічного управління
та адміністрування,
доцент, доцент кафедри адміністративного
та фінансового менеджменту
Національного університету
«Львівська політехніка»

Юрій ДЗЮРАХ

Підпис Дзюраха Ю. М. засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
кандидат технічних наук, доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ